

Теорія літератури

В.Ф. Радкіна

кандидат пед.наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

radkina.valentina@gmail.com

DOI 10.25128/2617-3427 19.50.15

До питання змісту та функціонування національного коду

У статті здійснено аналіз характеристик культурного коду та національного коду як своєрідної системи знаків, що позначають цінності певного суспільства. Спираючись на сучасні дослідження в галузі лінгвокультурології, соціології, філології, зроблена спроба визначення особливостей змісту кожного концепту.

Ключові слова: культурний код, національний код, діалектична єдність «культурного» та «національного».

The article contains an analysis of the characteristics of the cultural code and the national code as its own system of signs, which denotes the values of the certain society. Basing on modern research in the field of linguoculturology, sociology, philology, an attempt to determine the peculiarities of the content of each concept is undertaken.

Key words: cultural code, national code, dialectical unity of «cultural» and «national»

Актуальність. Сьогодні політичний дискурс все частіше використовує дефініції, які спрямовані на підкреслення неповторності того чи іншого народу: «культурний код росіян», «національний код казахів», «цивілізаційно-культурний код білоруського суспільства», «код української нації». Таке прагнення до національної ідентифікації цілком зрозуміло і виправдано, особливо в контексті посилення глобалізації в усіх напрямках суспільного життя: ідеологічного, політичного, соціального, культурного, освітнього. Тому вивчення означеного

феномену є важливим та необхідним для збереження будь-якого національного простору.

Аналіз останніх досліджень в галузі лінгвокультурології, соціології, філології переконують в тому, що існує низка серйозних наукових робіт, в яких чітко розкривається сутність концептів *культурний код* або *код культури* К.Рапай «Культурний код: як ми живемо, що купуємо і чому» (2008), Н.В.Букіна «Щодо методології дослідження культурних кодів» (2010), О.С. Снитко «Коди культури у мовній об'єктивності дійсності» (2008), І.П.Шалінський «Культурний код українського плаката Революції гідності» (2017) та ін.), *національний код культури* (Худолей Н.В. «Національний код культури та його актуалізація в прислів'ях, приказках і класичних літературних текстах» (2017)), *цивілізаційно-культурний код* (И.В.Котляров «Білоруське суспільство в контексті цивілізаційно-культурного коду: соціологічний вимір» (2017)), *культурний код нації* (Бабосов Є.М. «Культурний код нації: сутність та особливості» (2016)).

Велика кількість означених термінів наштовхує нас на наступну **мету нашого дослідження**: здійснити аналіз існуючих характеристик культурного коду та національного коду і дослідити співвідношення їх змісту в контексті загального/часткового; виокремити компоненти національного коду; розкрити функціонування національного коду на прикладі народної казки як носія духовної та культурної інформації певного народу .

Виклад основного матеріалу. Підкреслимо, що майже в усіх наукових розробках культурний код розглядається як категорія семіотики та герменевтики і ґрунтується як знаково-символічна система.

Одним з науковців, хто приділяє увагу дослідженню співвідношення «культура-суспільство», є Ю.М. Лотман, для якого культура – це не генетична пам'ять суспільства, соціальна роль якої – зберігати та передавати накопичений досвід, а знаково-комунікативна система. Культурний код, на думку дослідника, — вибух, який являє собою

співвідношення мінімально двох знаків культури. Знаки взаємодіють один з одним; вони можуть стикатися в семіотичному просторі як тотожні або чужорідні, тому й смисловий простір зберігає пам'ять про свій минулий стан та потенційно передбачає майбутній [1, 13-21]. Отже, культурний текст може розглядатися як єдиний текст з єдиним кодом і як сукупність текстів з певною сукупністю кодів.

Польська дослідниця Г.Вежбицька стверджує, що культурний код існує для пояснення значень, закодованих в різних мовах [2]. Російські лінгвісти Д.Б. Гудков та М.Л.Ковшова знаходять, що культурний код – це система знаків (знакових тіл) матеріального і духовного світу, що стали носіями культурних сенсів. В процесі засвоєння людиною світу вони втілили в собі культурні сенси, які «прочитуються» в цих знаках [3]. Для Сагітової А.Ф. культурний код – це ключ до розуміння конкретного типу культури; унікальні культурні особливості, які дісталися народам від предків; це закодована в якійсь формі інформація, що дозволяє ідентифікувати культуру та визначати набір образів, які пов'язані з будь-яким комплексом стереотипів в свідомості [4]. Таким чином, культурний код передає конкретний тип культури, що віддзеркалюється в свідомості особистості.

Н.В. Букіна визначає культурний код як «ціннісно-значущі новоутворення для певної групи людей» [5, 233-236]. Отже, зміст культурного коду не обмежується тільки матеріальними та нематеріальними культурними пам'ятками, а розширює свої межі за рахунок певних цінностей суспільства.

В.В. Красних порівнює культурний код з «сіткою», яку культура «накидає» на навколишній світ, членує, категоризує, структурує і оцінює його. Коди культури співвідносяться з прадавніми архетипними уявленнями людини. Власне кажучи, коди культури ці вистави і «кодують» [6]. Дослідник додає, що "коди культури як феномен є універсальними за своєю природою, вони притаманні людині як *homo sapiens*. Проте їх вияв, питома

вага кожного з них у певній культурі, а також метафори, у яких вони вербалізуються, завжди національно детерміновані й зумовлені конкретною культурою" [7]. Це означає, що, незважаючи на універсальність культурного коду, він має свої національні особливості та національну змістовність.

Заслуговує особливої уваги теорія культурного коду, що представлена І.П. Шалинським. Дослідник інтерпретує культурний код як понятійну форму, що охоплює у надлюдських семантичних зв'язках модель структурованого ставлення людини до конкретних історико-культурних проявів в художній творчості, що виявляється в специфічному відношенні до сприйняття світу, розуміння світу та світогляду. Дослідник підкреслює, що у взаємозв'язку «людина — культурний код» сприйняття світу, розуміння світу та світогляд зливаються у ціле, приводячи до перетворення середовища існування людини і культурного коду на середовище їхнього буття шляхом усвідомлення сталих стереотипів і створення нових [8]. Таким чином, культурний код не обмежується національним, а розширює сприйняття світу людиною та формує її світогляд.

Споріднену думку ми зустрічаємо у В.А.Маслової, яка називає кодом культури глибинний культурний простір. Коди культури задають картину світу і займають центральне місце в національному культурному просторі як структуроутворюючі елементи. Однак прояви кодів, значущість кожного із яких в певній культурі, а також метафори, в яких вони реалізуються, завжди національно детерміновані і зумовлені конкретною культурою [9]. Тобто, культурний код має дуальний характер: від віддзеркалює як загальну картину світу, так і конкретну національну культуру.

Отже, культурний код – це система знаків, за допомогою яких людина сприймає світ, переосмислює його та ретранслює результати свого переосмислення, залишаючи їх для нащадків. Він є результатом людського

самовираження і самопізнання, накопичення людиною і соціумом в цілому знань та вмінь. Культурні коди формують певну систему координат, яка містить та визначає еталони культури. Культурний код — це традиційний стійкий спосіб передачі знань про світ, це своєрідний передавач минулого в майбутнє. Таке розуміння культурного коду підкреслює його історичні характеристики, функціонування в оточуючому середовищі та його вплив на формування сучасного культурного соціуму та відповідає змісту культури як феномену, властивий не тільки конкретній нації, а і людству, суспільству, особистості. Його вплив не обмежується суто культурним, а й загальнолюдським.

Слід підкреслити, що в останній час в медіа просторі все частіше використовують концепт *культурний код Європи*, маючи на увазі культурний простір або культурні явища, що притаманні країнам Європи. Безумовно, така дійсність пояснюється розширенням поняття «європейський простір», що тяжіє до поширення в зв'язку з розвитком міжнаціонального спілкування та інтеркультурним співробітництвом.

Але процес європеїзації, як і глобалізації в цілому, піддає ризику збереження культурних цінностей, що притаманні носіям однієї нації. Тому зрозумілим є актуальність вивчення змісту культурного коду в національному просторі.

В такому контексті набуває сенс дослідження К. Рапай: національний код виступає в ролі несвідомого змісту того чи іншого явища. Національний культурний код формує «ядро» національно-культурного менталітету, поєднуючи психологічні та світоглядні установки. Це означає, що національний код зумовлює типову поведінку народу крізь призму культури. Він визначає, що для того, «щоб зрозуміти сенс зображеного образу в певній культурі, необхідно дізнатися його код» [10, 200]. На думку дослідника, національний код створює ціннісно-змістовний простір соціуму; сприяє емпіричній різноманітності; народжує смисли у підсвідомості людини за допомогою яких можна пізнати свою особистість і оточуючий світ;

допомагає представникам етносу ідентифікувати один одного як співвітчизників. Дійсно, яскравість національного коду передбачається його проявом, в першу чергу, в народній творчості. Він включає весь лексико-семантичний досвід, художнє засвоєння дійсності та асоціативне бачення навколишнього світу.

Ідеї К.Рапай ми знаходимо у дослідженні Худолей Н.В., яка пояснює національний код культури як код, що сформувався під впливом національної культури; комплекс стереотипів в свідомості певної нації, який являє собою єдиний набір понять і смислів, що об'єднує носіїв одного етносу. Дослідниця підкреслює, що національний код зберігається в часі і просторі шляхом його трансляції в певних формах національної культури, а саме: в мові, літературі, мистецтві, художніх текстах, прислів'ях, приказках, казках тощо [11].

Стає зрозумілим, що лінгвокультурологічна семантика допомагає краще розкрити менталітет певного народу. Коди культури займають центральне місце в національному культурному просторі. Національний код культури - це сформований під впливом національної культури комплекс стереотипів в свідомості певної нації. Він виступає ядром національно-культурного менталітету, поєднуючи психологічні й світоглядні установки, які, в свою чергу, формують ціннісно-змістовні сфери соціуму. Національний код зберігається в часі та просторі, знаходячи свою реалізацію в мистецтві, традиціях, соціальних практиках, тощо.

Заслугує уваги точка зору Є.М. Бабосова, який пояснює, що культурний код нації - це відшліфована століттями історичного розвитку народу система унікальних архетипів, образів і цінностей, що характеризують його ідентичність, менталітет і духовно-моральні установки. Саме культурний код, сформований базовими цінностями народу, визначає своєрідність національної психології, втіленої у вчинках і діяльності людей, в їх життєвих позиціях і стратегіях поведінки. Він

проявляється як система соціокультурних комунікацій, що інтегрується в динамічно еволюційну цілісність духовно-моральних, сімейно-побутових, природно-географічних, господарсько-економічних, геополітичних особливостей, що вважаються загальноприйнятими нормами самоідентифікації людей, незалежно від їхньої етнічної приналежності і переданих з покоління в покоління за допомогою навчання і виховання, збереження і відтворення історичної пам'яті народу. Культурний код відрізняється сукупністю якісних універсальних характеристик, що формують особистість та спрямовують її до ідеального в становленні стереотипів поведінки, життєвих позицій, соціальних очікувань. Дослідник підкреслює, що культурний код нації завжди забарвлений ідеологією, яка є в конкретному суспільстві [12].

Як бачимо, пояснення означеної дефініції Э.М.Бабосовим не обмежується тільки культурологічними характеристиками, але і національними, властивими конкретному народу, не локалізується тільки культурними рисами, але й соціально-психологічними, політичними і, навіть, ідеологічними. На наш погляд, в такому контексті доцільніше визначати зазначене явище «національним кодом», де основоположним є саме національна неповторність, ідентичність, цінність.

Така концепція кодів пояснює прямий зв'язок національного коду зі стереотипами певної нації, що, в свою чергу, формує національно-культурну політику країни та зберігає стабільність культури нації. Так, наприклад, національні костюми, кухня, традиції стають яскравими носіями культурного коду певного народу: українська вишиванка, російські млинці, французькі парфуми, англійський чай, китайський рис. Межі культурного коду поширюються, розкриваючи свідомість нації, її духовні цінності, прагнення, історичну пам'ять, поклик в майбутнє.

Код нації є ключовим засобом для розуміння типу культури, унікальних культурних ознак, закодованих у певній формі інформації для ідентифікації культури. Знаки і символи формують мову культури, представляючи собою

організацію різноманітних уявлень про оточення в окремі соціальні цілісності, які мають свої кордони, внутрішню структуру, символічні форми виразності, правила комбінування відповідних знаків тощо. Національний код є одним із значущих елементів, що може бути універсальним для будь-якої моделі суспільства.

Кожний національний код містить особливі культурні значення, що яскраво відображають свідомість певного народу. Також вони мають й імпліцитні властивості, що, в свою чергу, формують своєрідну «недомовленість».

Спираючись на таку діалектичну єдність «культурного» та «національного», ми виокремлюємо основні компоненти національного коду:

- національна ідея;
- мова;
- релігія;
- історичне минуле;
- культурні цінності.

Отже, національний код – це система знаків, що позначають культурні цінності, які властиві одній нації, об'єднаною спільною мовою, історичним минулим, національною ідеєю та релігією, що ґрунтується на загально людських ідеалах та спрямовані на реалізацію гуманістичних принципів.

Розглянемо як приклад зміст національного коду в народній творчості, а саме в казках, в яких закодована історична, географічна, соціальна, духовна та культурна інформація певного народу.

В розумінні Ю.М. Лотмана, код не може існувати без історії народу[1]. Виникнення казки як жанру сягає давнини, тому, передаючись з вуст в уста, через них автоматично запускається механізм історичної пам'яті. Саме історичне минуле і традиції народу, його сформовані звичаї та норми поведінки виступають детермінантами національного коду, тому й казки як джерело культурних традицій і звичаїв народу є носіями національного коду. Впродовж багатовікової історії їхня національна специфіка

спостерігається в мові, рисах характеру, життєвому укладі, пейзажі, побуті тощо.

Проведемо порівняльний лінгвокультурологічний коментар української казки «Телесик» та французької казки «Маленький сніговий хлопчик» («Le petit garçon de neige»).

Відомо, що батьківщина української казки «Телесик» є Гуцульщина. Розповіла її Гаврилук Одокія Лук'янівна 1907 року народження, а записав, упорядкував і літературно її опрацював Микола Зінчук з села Долішній Спас, Косівського району, Івано-Франківської області у 1987 року [13]. Французька казка відтворена Еміль Юрлі у 1883 році, а він її почув від своєї годувальниці, що мешкала в Донзнаке, департаменту Корез, що знаходиться в регіоні Лімузен [14].

Основна тема кожної з казок – у старих батьків не було дітей. Але якщо у французькій казці старі молилися день і ніч Богові та все даремно і, врешті-решт, зліпили собі дитинку зі снігу, то в українській – баба наказала дідові витесати їй з дерева дитину, почала її бавити і дитинка ожила. І назвали хлопчика Телесиком. І виріс хлопчик, і «такий файний, великий зробився». А ще працюватим, сміливим, кмітливим, добрим і люблячим батьків. І кінець у казки добрий: обдуривши Зміючку Оленку та стару змію, він за допомогою гусятка повернувся до дому.

Зовсім інший сюжет французької казки. Хлопчик зі снігу, якого зробили старі, був дуже гарним, діти з ним залюбки гралися, а сусіди були приголомшені, кажучи «Дякуємо Богові!», коли бачили як він ніжно цілував своїх батьків. У дитинки не було імені, всі його звали «сніговим хлопчиком». Зі всього краю приходили подивитись на дивну дитину, підозрюючи, що навряд чи він виживе у спеку. Так воно і сталося: всю зиму хлопчик був завжди веселим, але як тільки потепліло, він ставав все більш і більш сумним. І ось настало свято Святого Жана. Діти зробили велике багаття, і всі, взявшись за руки, танцювали навколо нього. Танцював і сніговий хлопчик. Раптом полум'я лизнуло його і він зник, залишивши мокрими долоні дітей, що були біля нього.

Розглянемо деталі сюжету, які, на наш погляд, добре передають зміст національного коду кожного з народів. Так, в українській казці баба була ініціатором створення хлопчика, а у французькій – дід. Це і зрозуміло. Історично так склалося, що в українській родині жінка мала рівні права з чоловіком, а щодо побутових проблем – навіть вирішувала більше, ніж чоловік. Французька жінка довгий час була безправною в родині, до заміжжя була підкорена батькові, після – чоловікові, а якщо залишалась вдовою, то – синові.

Ставлення дітей до батьків в українському та французькому суспільствах теж різне, і це добре простежується в сюжеті обох казок. В українській родині, як тільки хлопчик підростав, він починав опікати батьків, що ми і бачимо в казці з вуст Телесика: *«Тату, купи мені золотий човник, срібне весельце. Я буду їхати на ріку, буду ловити рибку та й буду вас годувати»* [13]. Інше ставлення дітей до батьків у французькій родині: діти виростають і покидають родинні будинки. Тому і сніговий хлопчик наприкінці казки з друзями, а не з батьками. А коли він зник, його шукають теж друзі, а не дід з бабою.

Цікаво простежити мову персонажів. У французькій казці є тільки короткий діалог на початку сюжету, який має суто інформативний характер: *«-Жінко, жінко! Ідемо на вулицю та назбираємо снігу як це роблять діти. Із нього ми зліпимо снігового хлопчика. Не маючи власного сина, нехай нас потішить цей протягом кількох днів. – Ти правий! Ідемо робити снігового хлопчика»* (переклад мій) [14]. В українській казці розмовляє тільки баба, і її репліки добре розкривають її взаємовідносини з чоловіком: *«Чоловіче, витеси мені з дерева дитину»* - вона ініціатор дій, і дитину дід витесав для неї: *«Дідо пішов у ліс, зрубав деревинку і витесав бабі дитинку»*. Дійсно, в українській родині вихованням малих дітей займалися тільки жінки. *«Це тобі, діду, пиріжок, а це мені»* - в українській родині історично заведено, що першим годують чоловіка, тому що він багато працює фізично.

Велика увага в українській казці приділяється взаємовідносинам матері і сина: «— *Телесику, Телесику, приплинь, приплинь до бережка, дам я тобі їсти й пити. А він каже: — Ближче, човнику, ближче, моя матінка прийшла, мені їсточки принесла.*» Повторення (Телесику, Телесику// приплинь, приплинь), суфіксальне словотворення з позитивним емоційним забарвленням (до бережка, човнику, матінка, їсточки) добре передають мелодійність мовлення, яка виражає душевний стан Телесика і його мати, їх близькі родинні відношення.

Мелодійність української казки яскраво доповнена окликами Телесика до гусей, структура яких приближена до ритміки народних українських пісень: «*Гуси, гуси, лебедоньки, Возьміть мене на крилоньки, Та й понесіть до батенька. В батька є що їсти, пити, В чім хороше походити*» [13]. І знов ми бачимо відношення в українському суспільстві до батька як до голови родини, якій забезпечує добробут своєї сім'ї.

Отже, порівняльна характеристика української та французької народних казок добре розкриває особливий зміст національного коду в кожній з визначених культур. Дійсно, несхожість менталітетів різних народів розкривається в перцепції бачення світу, феноменів природи, людини у всесвіті, трактуванні простору й часу, уявленні понять добра і зла, ставленні до власності, багатства, бідності, праці. Неоднаковість менталітетів проявляється в казках через релігію, обряди, сімейний уклад, владу, свята, національний одяг, побут. Також знаходимо ідеї та почуття, лінію поведінки, щоденні побутові справи, властиві певному народові протягом всього часу його існування. Це все дає нам право бачити в казках відображення змісту національного коду, що детермінує соціальну поведінку, народне світовідчуття, світосприйняття, світогляд як окремої людини, так і цілої нації.

Висновки. Проведений аналіз досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців чітко дозволяє нам визначити культурний код як традиційний спосіб передачі

культурної інформації в матеріальних та нематеріальних пам'ятках, своєрідний передавач минулого в майбутнє, властивий не тільки конкретній нації, а і людству, суспільству, особистості.

Національний код є частиною культурного коду як нація є частиною людства. Тому під національним кодом ми розуміємо багатогранне явище, що виступає унікальним засобом комунікації та передачі важливої інформації між людьми однієї нації, зберігаючи, транслюючи і втілюючи в своїх одиницях не тільки культурні цінності певного народу, але і його історичне минуле, релігію, мову.

Література

1. Лотман Ю.М. Семиосфера. / Ю.М.Лотман.- СПб.: Искусство,2000.- 704 с.
2. Вежбицкая А. В-26 Язык. Культура. Познание: Пер. с англ. Отв. ред. М. А. КроНГауз, Вступ. ст. Е. В. Паллчевой. - М.: Рвские словари,1996. 416 с.
3. Гудков Д.Б., Ковшова М.Л. Телесный код русской культуры: материалы к словарю. Гнозис, 2007. – 285 с.
4. Сагитова А.Ф. Внутренняя форма слова как один из способов кодирования смысла / А.Ф.Сагитова // Социосфера. – 2013. – №4. – С. 71–74.
5. Букина Н.В. К вопросу методологии исследования культурных кодов // Вестник Бурятского государственного университета. 2010. № 14.
6. Красных В.В. Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія / В.В.Красных. – М.: Гнозис, 2002. – 284 с.
7. Красных В.В. "Свой" среди "чужих": миф или реальность? М.: Гнозис, 2003. -375 с.
8. Шалінський І. П. Культурний код українського плаката революції гідності : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. — Київ, 2017. — 17 с.
9. Маслова В. А. Лінгвокультурологія: Учеб. пособие для студ. высш. учеб, заведений. -- М.: Издательский центр «Академия», 2001. -- 208с.
10. Рапай К. Культурный код. Как мы живем, что покупаем и почему. Режим доступа: <https://ru.bookmate.com/books/JIU185je>

11. Худoley Н. В. Классический текст культуры как система коммуникативного кодирования : автореф. дис. ... канд. культурологии : 24.00.01. / Вост.-Сиб. гос. акад. культуры и искусств. – Улан-Удэ, 2016. – 23 с.
12. Бабосов Е.М. Культурный код нации : сущность и особенности // Наука и инновации. – №3(157). – 2014. – С. 21-24.
13. Телесик. Українська народна казка. Режим доступу: <http://proridne.org/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8/%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%B8%D0%BA.html>
14. Carnoy E. Henry Contes français. Режим доступу: <https://arbredor.com/ebooks/ContesFrancais.pdf>

References

1. Lotman Yu.M. Semyosfera. / Yu.M.Lotman.– SPb.: Yskusstvo,2000.– 704 s.
2. Vezhbytskaia A. V-26 Язык. Kultura. Poznanye: Per. s anhl. Otv. red. M. A. KroNHauz, Vstup. st. E. V. Pallchevoi. - M.: Pvcskye slovary,1996. 416 s.
3. Hudkov D.B., Kovshova M.L. Telesnyi kod russkoi kultury: materyaly k slovariui. Hnozys, 2007. – 285 s.
4. Sahytova A.F. Vnutrenniaia forma slova kak odyz yz sposobov kodyrovaniya smysla / A.F.Sahytova // Cotsyosfera. – 2013. – #4. – S. 71–74.
5. Bukyna N.V. K voprosu metodolohyy yssledovaniya kulturnykh kodov // Vestnyk Buriatskoho hosudarstvennoho unyversyteta. 2010. # 14.
6. Krasnykh V.V. Этнопсихологическая лингвокультурология / V.V.Krasnykh. – М.: Hnozys, 2002. – 284 s.
7. Krasnykh V.V. "Svoi" sredi "chuzhykh": myf yly realnost? М.: Hnozys, 2003. -375 s.
8. Shalynskyi I. P. Kulturnyi kod ukrainskoho plakata revoliutsii hidnosti : avtoref. dys. ... kand. mystetstvovnavstva : 26.00.01 / Nats. akad. mystetstv Ukrainy, In-t problem suchas. mystetstva. — Kyiv, 2017. — 17 s.
9. Maslova V. A. Lыnhvokulturolohiya: Ucheb. posobyе dlia stud. vyssh. ucheb, zavedenyi. -- М.: Yzdatelskyi tsentr «Akademyia», 2001. -- 208s.
10. Rapai K. Kulturnyi kod. Kak my zhyvem, chto pokupaem y pochemu. Rezhym dostupu: <https://ru.bookmate.com/books/JIU185je>

11. Khudolei N. V. Klassycheskyi tekst kultury kak systema kommunykativnoho kodyrovaniya : avtoref. dys. ... kand. kulturolohyy : 24.00.01. / Vost.-Syb. hos. akad. kultury y uskusstv. – Ulan-Udэ, 2016. – 23 s.
12. Babosov E.M. Kulturnyi kod natsyy : sushchnost y osobennosty // Nauka y unnovatsyy. – #3(157). – 2014. – S. 21-24.
13. Telesyk. Ukrainska narodna kazka. Rezhym dostupu: <http://proridne.org/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8/%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%B8%D0%BA.html>
14. Carnoy E. Henry Contes français. Rezhym dostupu: <https://arbredor.com/ebooks/ContesFrancais.pdf>

Ювілейні дати

**Микола Зимомря
Ростислав Радишевський
Іван Зимомря**

Долі людини як відчинені двері або слово про Миколу Ткачука

Коли йдеться про еволюцію художнього бачення образу тієї людини, яку добре знаємо, то внутрішній голос завжди має постійно налаштовану дикцію. І це не дивно, бо її зміст може мати різні версії того чи іншого героя як дійової особи. Годі передбачати, яка з тих версій межує з безпосереднім задумом. Одне видається стабільним: це – причина пошуку такої мотивації, що розгортається перед читачем. Вона постає своєрідним лакмусовим папірцем у виявленні такої собі стратегічної моделі, коли кожний факт підсилюється настроєвою настановою. Ні, не натяком, а однозначною оцінкою увиразнити сутність обраної позиції. Остання у матричній схемі має самотню орієнтацію на